

DATOS IDENTIFICATIVOS

Expresión e linguaxe musical

Materia	Expresión e linguaxe musical			
Código	O05G120V01403			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Herrera Ruíz, María Jesús			
Profesorado	Herrera Ruíz, María Jesús			
Correo-e	herrera@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/educacion-ou/			
Descrición xeral	Coñecemento da linguaxe musical para aplicación práctica co alumnado de primaria. Recursos musicais prácticos.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
A2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
A10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes
A11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B9	Traballo en equipo
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer os elementos básicos da linguaxe musical.	A1	
Coñecer as diferentes metodoloxías do ensino musical e ser capaz de realizar adaptacións que permitan a todo o alumnado o disfrute da música e o seu uso como medio de expresión.	A1	B13
	A2	B14
	A3	
Coñecer e manexar o instrumental Orff e a súa aplicación didáctica na aula.	A2	B2
		B9
		B15
		B17

Coñecer e manexar a frauta de pico e as diferentes metodoloxías para a súa utilización en Educación Primaria.	A2	B9 B15 B17 B19
Harmonizar e utilizar cancións no nivel de primaria empregando o instrumental Orff e o repertorio popular.		B2 B5 B17 B21
Coñecer os elementos básicos das cantigas e danzas e a súa aplicación didáctica na aula.	A1	B3 B9 B12 B17 B19 B21
Aplicar e utilizar a audición musical, a súa metodoloxía, técnicas e procedimentos. A audición musical activa. Método Wuytack. Os musicogramas como forma de linguaxe.	A1 A10	B9 B12 B17 B21
Coñecer e utilizar as aplicacións de Informática Musical: programas de edición de partituras, programas de gravación e edición de son.	A11	B5

Contidos

Tema		
Parámetros constitutivos da arte da música. A Linguaxe Musical.	Parámetros do son. Representación gráfica da música. Ritmo. Expresión musical. Melodía. Harmonía. Textura. Forma. Timbre. Xénero. Harmonización de cancións.	
Materiais e recursos didácticos	Recursos educativos e interactivos para traballar na aula. Coñecemento e emprego dos mesmos.	
Introdución á práctica instrumental.	A frauta de pico e o instrumental Orff na escola. Coñecemento do instrumental Orff. Práctica do instrumental Orff e da frauta de pico. Repertorio con acompañamentos programados.	
Escolas pedagóxicas para o ensino da música.	As metodoloxías para o ensino da música na escola: Wuytack, Orff, Kodaly ... Xogos musicales para mellorar a comprensión da linguaxe musical.	
A canción.	Técnicas de aprendizaxe e ensinanza. Método Wuytack. Mímica e cancións. Harmonización e composición de cancións para implementar na aula. Análise musical.	
A danza.	A linguaxe do corpo. Improvisación rítmica. Percusión corporal. A danza e a dramatización. Implementación na aula de primaria.	
A Audición	A audición musical activa. Metodoloxía. Técnicas e procedimentos. O musicograma de Jos Wuytack. Exemplificacións.	
Informática musical	Programas de edición de partituras e de gravación e edición de son.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Prácticas en aulas de informática	4	6	10
Traballos de aula	10	8	18
Sesión maxistral	16	20	36
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	8	12	20
Traballos e proxectos	8	25	33
Probas de resposta curta	2	0	2
Cartafol/dossier	2	25	27
Observación sistemática	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Preparación para a práctica instrumental: frauta de pico, instrumental Orff...
Prácticas en aulas de informática	Iniciación ó manexo de programas de edición de partituras e de gravación e edición de son.
Traballos de aula	Desenvolvemento de exercicios prácticos na aula baixo as directrices e supervisión da docente.
Sesión maxistral	Exposición dos temas a desenvolver na aula.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A atención personalizada poderase realizar por medio do correo electrónico ou presencialmente nas horas de titoría ou clase.
Actividades introdutorias	A atención personalizada poderase realizar por medio do correo electrónico ou presencialmente nas horas de titoría ou clase.
Prácticas en aulas de informática	A atención personalizada poderase realizar por medio do correo electrónico ou presencialmente nas horas de titoría ou clase.
Traballos de aula	A atención personalizada poderase realizar por medio do correo electrónico ou presencialmente nas horas de titoría ou clase.
Probas	Descrición
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	A atención personalizada poderase realizar por medio do correo electrónico ou presencialmente nas horas de titoría ou clase.
Traballos e proxectos	A atención personalizada poderase realizar por medio do correo electrónico ou presencialmente nas horas de titoría ou clase.
Probas de resposta curta	A atención personalizada poderase realizar por medio do correo electrónico ou presencialmente nas horas de titoría ou clase.
Cartafol/dossier	A atención personalizada poderase realizar por medio do correo electrónico ou presencialmente nas horas de titoría ou clase.
Observación sistemática	A atención personalizada poderase realizar por medio do correo electrónico ou presencialmente nas horas de titoría ou clase.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas prácticas que poderán incluír actividades como: execución individual ou en grupo de pequenas pezas, prácticas na aula de informática, deseño de actividades para implementar na aula...	20
Traballos e proxectos	Traballo e exposición en pequeno grupo dun traballo sobre os contidos da materia.	20
Probas de resposta curta	Preguntas de resposta curta, e de carácter práctico, onde o alumnado deberá demostrar que adquiriu unha serie de contidos básicos sobre a linguaxe musical.	20
Cartafol/dossier	Documento elaborado polo estudante que recompila información sobre os materiais traballados na aula durante as sesións prácticas, sinalando para cada un deles que contidos se traballan e indicando posibles aplicacións prácticas a desenvolver en Educación Primaria	30
Observación sistemática	Implicación activa na dinámica das clases (participación, actitude[ ])	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Para superar a materia, tanto na modalidade presencial como na non presencial, será preciso que os estudantes obteñan en todas e cada unha das partes avaliadas, polo menos un 50% da súa cualificación total.

A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes, sendo preciso superar cada unha delas illadamente.

Aplicaranse dous sistemas de avaliación diferenciados para o **alumnado Asistente e o Non Asistente**. O alumnado que por diversos motivos non poida participar no desenvolvemento da materia en calidade de Asistente deberá poñerse en contacto coa profesora nos primeiros días de inicio da materia para informar desta situación e poder ser convenientemente avaliado. Do mesmo modo, todo aquel alumnado que, sen notificar esta situación, asista a menos do 80% das sesións teórico-prácticas será considerado para todos os efectos como Non Asistente.

O alumnado deberá entregar a súa ficha debidamente cumprimentada nun prazo máximo de tres semanas facendo constar expresamente a modalidade pola que opta.

* **Modalidade presencial:** A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas nos distintos apartados especificados no cadro superior, sendo preciso ter superados cada un deles illadamente.

* **Modalidade non presencial:** Os alumnos/as non asistentes, ademais das probas citadas, realizarán un exame práctico relacionado coas competencias da materia. A avaliación e a superación da mesma virá determinada do seguinte xeito:

- Exame práctico, de execución de tarefas reais e/ou simuladas. 30%

- Traballos e proxectos (individuais): 20%
- Probas de resposta curta: 20%
- Cartafol/dossier: 30%

Do mesmo xeito que na modalidade Presencial, a nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes, sendo preciso superar cada unha delas illadamente, obtendo polo menos un 50% da súa cualificación total.

SEGUNDA CONVOCATORIA:

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo, gardándose a nota da parte superada, tanto na modalidade presencial como na non presencial.

Toda a información necesaria para superar a materia se encontra na plataforma TEMA a disposición dos alumnos/as.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo 'datas exames 2013-14'

Bibliografía. Fontes de información

Jos Wuytack, **Audición Musical Activa**, Asociación Wuytack,

Pilar Pascual Mejía, **Didáctica de la música**, Pearson,

Nuria Riu, **El lenguaje musical: propuestas didácticas para los tres ciclos de primaria**, Ceac,

Asociación de gaiteiros galegos, **Pelo gato 24**, Pai Música,

Programas, **Audacity2.0**, Licencia Pública General de GNU (GPL),

Programas, **MuseScore**, Licencia Creative Commons Atribución 3.0 Unported, 2002-2012 Werner Schweer y otros.,

MATERIAIS COMPLEMENTARIOS:

Molina, E. *La improvisación en el lenguaje musical*. Madrid: Real Musical.

De Pedro, D. *Teoría Completa de la Música*. Madrid: Real Musical.

Didáctica de la música: Clases prácticas. Revista trimestral de Pedagogía musical.

Eufonía. Didáctica de la música. Editorial GRAO. Barcelona.

Eufonía. "Musicograma: actividad musical que aproxima a los pequeños al desarrollo personal y creativo", nº 29, xaneiro 2003.

Recomendacións

Outros comentarios
